

VIZITA BUCUREȘTEANĂ A MEDICULUI LEGIST GERMAN FRITZ STRASSMANN, 1898

Visit to Bucharest of Fritz Strassmann, 1898

Conf. Dr. Octavian Buda, Prof. Asoc. Dr. Adrian Majuru
Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, București

Fritz Strassmann
(1858-1940)

În 1898 profesorul german de medicină legală **Fritz Strassmann** a vizitat Bucureștiul la invitația fraților Mina și Nicolae Minovici.

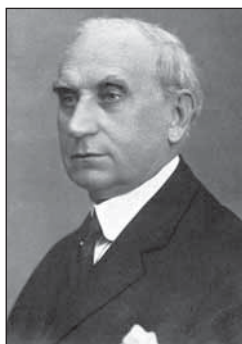
El avea să publice la Berlin impresiile științifice ale călătoriei sale în articolul intitulat: «*Bukarest und sein gerichtlich-medicinisches Institut*», care a fost publicat în «*Berliner Klinischer*

Wochenzeitschrift, 1898, no. 27». Profesorul german Fritz Strassmann (1858-1940, Berlin) a fost una dintre personalitățile cele mai marcante ale medicinei legale din Germania. Strassmann a inițiat în 1903 crearea unei societăți de medicină legală berlineză și a fost unul dintre fondatorii Societății Germane de Medicină, în 1904, al cărei prim-președinte a fost între 1905-1906. Strassmann, de origine evreiască, a studiat medicina la Berlin, Heidelberg și Leipzig. A fost asistent la Jena și apoi la Leipzig la Institutul de patologie condus de renumitul Carl Weigert. Din 1884, cariera sa este legată de medicina legală, el făcându-și specializarea la Berlin, sub îndrumarea directorului de atunci, Carl Liman.

După studii doctorale sub conducerea lui Rudolf Virchow, fondatorul patologiei moderne, și Ernst Leyden, în 1891, Strassmann îi va succeda lui Liman la conducerea Institutului din Berlin. În 1895 a publicat un tratat de medicină legală de referință, *Lehrbuch der gerichtlichen Medizin*, ce va fi reeditat în 1931.

Gazdele lui Strassmann: Mina și Nicolae Minovici

Familia Minovici era de origine aromână, din orașelul Tetovo (fost Kalcandeli). **Mina Minovici** a terminat clasele primare în orașul natal, Brăila, după care a absolvit patru clase gimnaziale la Liceul Matei Basarab din București.

Mina Minovici
(1858-1933)

S-a înscris apoi la Școala Superioară de Farmacie din capitală, ca bursier intern, în 1874. Practica a făcut-o în Farmacia centrală de la Spitalul Colțea, între 1874-1877, sub conducerea lui Friedrich Bruss și Adolf Trausch. În 1877, se înscrie ca student la Facultatea de Medicină din București.

Minovici și-a susținut examenul de asistent în Farmacie în 1878, după care a efectuat, timp de doi ani, stagiul de asistent, practicând în Farmacia centrală a Eforiei Spitalelor Civile București. În martie 1879, Carol Davila l-a numit preparator la cursul de chimie, iar în iunie același an, în urma unui concurs, a devenit farmacist extern al Eforiei Spitalelor Civile. Minovici obține licența în farmacie în 1881, iar în 1885 promovează și ca licențiat în medicină. La recomandarea lui Carol Davila, Mina Minovici a fost numit în 1883 diurnist auxiliar pentru lucrări chimico-juridice, în laboratorul Institutului de Chimie, condus de Alfred Bernath Lendway. Devine, în 1884, ajutor al șefului Laboratorului de chimie al Facultății de Medicină din București.

Adresa de corespondență:

Conf. Dr. Octavian Buda, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, Str. Dionisie Lupu, Nr. 37, București
e-mail: adimajuru@gmail.com

În 1885, Mina Minovici a plecat la Paris, pentru a-și lua doctoratul în medicină și a se specializa în toxicologie, unde urmează și cursuri de medicină legală, intrând în contact cu profesori precum Paul Brouardel, Albert Dastre, André Lacassagne, Jules Ogier. În 1886, Minovici trece primul examen de doctorat în medicină, obținând un «Certificat de Scholarité», fapt care îl introduce în lumea științifică pariziană. Apoi își va susține teza de doctorat în medicină în iunie 1888 cu lucrarea „Etude médico-légale sur la mort subite, à la suite de coups sur l'abdomen et le larynx“. În anul 1888 avea să fie ales membru al Societății de Medicină Legală din Franța. Din această perioadă datează un important studiu asupra alcaloizilor cadaverici și inițiază un memoriu privind reformarea învățământului și a practicii medico-legale din România.

Revenit în țară, în 1889, a ocupat, prin concurs, postul de medic secundar al spitalului din Brăila, iar din septembrie 1890, în urma demisiei doctorului George Alexianu, este numit medic legist al tribunalului Ilfov aprobat de Ministerul de justiție.

În noua sa calitate a elaborat planurile unei morgi, utilată cu tot necesarul, atât pentru operațiile pe care le efectua medicul legist, cât și pentru învățământul practic al medicinei legale, morgă pe care a inaugurat-o la 20 decembrie 1892, în prezența ministrului Justiției de atunci, Alexandru Marghiloman, și a primarului Pache Protopopescu. Așa cum a fost conceput de Minovici, respectivul institut a fost, la acel moment, unul din cele mai moderne din lume. 1898, frontispiciul clădirii, pe care era scris Morga orașului, va fi schimbat cu cel de Institutul medico-legal. Mina Minovici a condus institutul până în 1932. În 1913 au început o serie de lucrări de extindere care au fost întrerupte de primul război mondial, dar reluate și finalizate în 1924, institutul cuprinzând săli de expunere și conservare frigorifică a cadavrelor aduse la expertiză, săli de autopsie, laborator fotografic, laborator de microscopie, toxicologie, anatomie patologică, o instalație de experiențe fiziologice, o instalație de radiotelegrafie, un amfiteatru, muzeul de patologie medico-legală și criminalistică, precum și o amplă bibliotecă. Clădirea de pe strada Căuzași a fost demolată în ultimii ani ai puterii comuniste, în 1985.

Începând cu 1896, Mina Minovici este autorizat să țină un curs liber de medicină legală la Facultatea de Drept din București. Apoi, în anul 1898, a fost numit profesor suplinitor al disciplinei de medicină legală de la Facultatea de Medicină, prin scindarea catedrei de psihiatrie și medicină legală deținută de

Alexandru Șutzu, iar în anul 1899 este definitivat ca șef de catedră.

Devine membru fondator al Societății de Științe Fizice, inițiată de Constantin Istrati în 1890, iar în anul 1909 este numit membru în Consiliul Sanitar Superior. Între 1912-1914 îndeplinește funcția de director general al Serviciului Sanitar. În iunie 1919 a fost ales decan al Facultății de Medicină din București, alegere repetată în 1923, 1926 și 1930, precum și delegat în Senatul universitar (1926-1928).

A publicat numeroase lucrări originale din domeniul medicinei legale, toxicologiei, antropologiei și psihiatriei judiciare, criminologiei, atât în țară, cât și în revistele importante din străinătate. Între 1928-1930 a publicat masivul *Tratat complet de Medicină legală cu legislația și jurisprudența română și străină* (două volume însumând peste 2.000 de pagini), după cum se exprima autorul, „*rodul meditațiilor observațiilor și experimentării personale în decursul unei vieți de om*“, tratat premiat de Academia Română.

În februarie 1932, Mina Minovici devine membru corespondent al Academiei de Medicină a Franței. Cu această ocazie, guvernul francez i-a decernat «Legiunea de onoare» în grad de cavaler. A rămas director pe viață al Institutului Medico-Legal, în baza unei legi speciale pentru el, adoptată de corpurile legiuitoare în anul 1930.

Nicolae Minovici
(1868-1941)

Nicolae Minovici s-a născut la 23 octombrie 1868, la Râmnicu Sărat, și după ce a urmat cursurile liceului Sf. Sava, s-a dedicat științelor naturii, în a căror cercetare vocația sa a urmat idealurilor celor doi frați mai mari: profesor Mina Minovici, ilustru întemeitor al Institutului de Medicină Legală din București, și profesorul Ștefan

Minovici, savant de renume mondial în domeniul chimiei și farmacologiei.

Susținându-și teza de doctorat în anul 1898, Nicolae Minovici a îmbrățișat aceeași specialitate, medicina legală, căreia se dedicase și fratele său Mina, și a urmat, între anii 1897 și 1901, temeinice studii de specializare, atât în acest domeniu, cât și în domeniile înrudite ale psihiatriei și anatomiei patologice. El studiază la Berlin, cu celebrul profesor Rudolf Virchow, anatomia patologică, cu profesorul Lipmann, psihiatria și cu **profesorul Fritz Strasman – medicina legală**. Trece apoi la Paris, unde

este colaboratorul profesorilor Paul Ganier și Magnan, ce ilustrau pe atunci psihiatria franceză și urmează în același timp cursuri de antropologie cu profesorul Manouvrier.

Reîntors în țară cu această solidă pregătire științifică, Nicolae Minovici este numit medic legist la Tribunalul Ilfov. Specialitatea sa medicală îl făcea mai mult ca pe oricare medic să considere mai de aproape dramaticele realități, născute din organizarea societății acelei vremi, cu care funcția sa îl pune în contact. Iar concepția sa umanistă despre misiunea medicului îl îndemna să ia o atitudine activă în fața acestor realități, să încerce, cu mijloacele sale, o cât de mică îndreptare. Fiindcă Nicolae Minovici înțelegea să dea medicinei nu numai o semnificație științifică, ci și una socială și morală: „*Îngrijind bolnavii, spunea el, medicul face o operă socială și morală, el activează în domeniul eticei, care înseamnă adevăr și virtute, nu minciună și viciu...*“

Această concepție de largă umanitate se baza, în acțiunile ei, pe un spirit profund realist, aplecat atât prin temperament, cât și prin realizările practice. Această aplecare spre realism și concret s-a vădit chiar de la primele sale cercetări științifice, a căror tematică atacă probleme concrete și practice, în cele mai delicate domenii. Dintr-o asemenea tendință s-a născut desigur și celebrul său studiu asupra simptomatologiei asfixiei prin spânzurare. Pentru a stabili cu o precizie științifică, riguroasă, fenomenele concrete ce întovărășesc moartea prin spânzurare, Nicolae Minovici nu a ezitat să realizeze o auto-observațiune rămasă celebră în anele medicinei, asupra sa însăși, la o operație de spânzurare și descriind în cele mai precise amănunte succesiunea fenomenelor dureroase și asfixiante care preced momentul morții prin constricția laringelui. Publicate sub titlul *Studiu asupra spânzurării* într-un volum de peste 200 de pagini, apărut în românește în 1904 și în limba franceză în 1905, rezultatele acestei experiențe au intrat în patrimoniul științei medicale, fiind citate în toate marile tratate de medicină legală.

Cea mai importantă operă socială este fără îndoială crearea Societății de Salvare, în anul 1906. El a condus-o până la decesul său, adică timp de 35 de ani, fără să aibă din partea autorităților de atunci decât sprijin moral și încurajări, toată latura financiară fiind rezolvată prin contribuția unor oameni generoși. Una dintre primele sale realizări a fost lichidarea în mod științific a unei groaznice plăgi sociale de la începutul veacului XX, cerșetoria și vagabondajul. Numai în capitală existau în acel moment 15.000 de cerșetori. Profesorul Nicolae

Minovici, în cinci ani de muncă asiduă, a examinat și făcut fișă la 13.000 indivizi, depistați că se ocupau cu cerșetoria, tratând pe bolnavi, internând în azile pe cei invalizi, punând la muncă pe cei valizi și demascând un mare număr de simulanți invalizi. A organizat și un birou de asistență socială prin muncă a cerșetorilor din București la sediul Societății Salvarea. Tot el a înființat primele cămine pentru adăpostirea femeilor-mame necăsătorite, în preajma nașterii și după naștere, până la găsirea unei ocupații. El a inițiat construcția de vespasiene subterane, a fondat Azile de noapte, a instalat primele fântâni publice pe străzi.

În anul 1915 a susținut și obținut Docența în Medicina Legală și a devenit conferențiar. În 1916, în timpul primului război mondial a fost numit director general al Serviciului Transporturilor Răniților; apoi a fost Medicul-șef al spitalului nr. 423, de tifos exantematic, din Iași. În anul 1919 a fost numit profesor la Universitatea din Cluj, de unde în 1932 a fost chemat la catedra de Medicină Legală din București, fiind numit totodată director al Institutului Medico-Legal. În anul 1934, după numeroase intervenții, a reușit să determine autoritățile să înființeze un spital de urgență, corolar necesar al Salvării. În 1936 apare prima **Revistă de Medicină Legală** din țara noastră, sub îndrumarea lui Nicolae Minovici. Ca secretar general a organizat în condiții memorabile, al XVII-lea Congres Internațional de Antropologie, ținut la București, în 1937, sub președinția antropologului Pitard.

Ca primar al comunei Băneasa a activat energic pentru dezvoltarea modernă a acestei comune; a donat suma de 500.000 lei, pentru ca venitul să fie alocat comunei Băneasa în vederea ajutorării elevilor săraci și merituoși. Între anii 1931-1936 a donat întreaga sa avere: Ateneului Român (tablouri) elevilor săraci (bani numerar), Comunei București (frumoasa vilă de la Șosea, cel dintâi muzeu de entografie din București). Se stinge din viață în anul 1941, ca urmare a unei afecțiuni incurabile la coardele vocale.

Un oaspete german și un moment de istorie medico-legală

Articolul profesorului Strassmann prezintă interes pentru istoria medicinei românești, înainte de toate prin succintele descrieri ale Institutului de patologie al lui Victor Babeș și, evident, ale Institutului Medico-Legal condus de Mina Minovici, dar și ale Spitalului Militar. La descrierea pitorescului București de la sfârșitul secolului al XIX-lea, se adaugă, fără amabilități gratuite, favorabila

impresie și admirație față de așezămintele medicale vizitate și, mai ales, organizarea acestora.

Strassmann reține cu precizie activitățile Institutului Medico-legal și apartenența formală a acestora la Ministerul Justiției, după cum scoate în evidență independența activității și deciziei medicului legist din Regatul României, precum și relațiile acestuia cu procuratura și poliția:

O excursie de primăvară m-a condus anul acesta la Constantinopol. Am ales ca traseu, drumul ce trece prin Budapesta – Predeal – București – Constanța, mai ales pentru că ajunseseam la Constantinopol cu vaporul, venind dinspre Marea Neagră și Bosfor și pentru că pe acolo am căpătat impresia, incontestabil cea mai frumoasă, a minunatului oraș. Parcurgerea Carpaților între Brașov și Sinaia, noile poduri gigantice peste Dunăre la Cernavodă, constituie tot atâtea ispite captivante pentru calea ce alesesem. Pe lângă toate acestea, m-am mai decis [să vin] și dintr-un alt motiv. Cunoscusem la Moscova pe profesorul Minovici, reprezentantul specialității noastre la Universitatea din București, [pe] cei doi frați ai săi [Nicolae și Ștefan] și colaboratorul și asistentul său doctorul [Nicolae] Stoenescu, [care] mă vizitaseră la Berlin și frecventaseră un timp îndelungat institutul nostru, [și] am dorit mult să revăd pe acești oameni simpatici și colegi desăvârșiți și să cunosc orașele unde lucrează, care, după fotografiile ce ne-au fost dăruite, ne reprezentau cu un adevărat institut model.

Nu am regretat oprirea ce am făcut în înfloritoare capitală a tânărului regat în plin progres, [aflat] pe cursul inferior al Dunării. Dat fiind că am avut, acolo, o primire, care, chiar pentru cei obișnuiți cu prietenia ospitalieră rusească, a fost surprinzătoare și a întrecut așteptările; având în vedere pitorescul orașului, oprirea la București prețuiește în special pentru medicii doritori de lucruri interesante, enorm de mult. Bucureștii au, mai ales reputația de a fi orașul în care se petrece cel mai bine, și am credința, deoarece cunosc aproape toate capitalele Europei, că această reputație este într-adevăr meritată. Pentru un medic legist berlinez, obișnuit cu deplasările zilnice, cu birja prin oraș și cu nenumărate și nedorite balansări și hopuri datorate aderenței pietrișului sau a introducerii țărânei între șinele tramvaiului cu cai și a cărui foarte numeros material de autopsie dă o idee despre cadavrele [ce trebuie studiate].

Curios cu câtă dibăcie, birjarii bucureșteni conduc doi armăsari într-un ritm foarte rapid, prin străzile cele mai intortocheate și fără a auzi de

vreun accident. Birjarii bucureșteni mai prezintă, și din alte puncte de vedere, un interes medico-legal. Clasa cea mai proeminentă a acestora o formează «scopiții», care sunt o sectă rusească emigrantă, și ale căror practici religioase constau în castrare. Aceasta este însă efectuată după ce bărbații se căsătoresc și capătă un fiu, astfel ca continuitatea familiei să fie posibilă. Fizionomia feminină a acestor castrați stând pe capra [trăsuri] este într-adevăr surprinzătoare. Accidente operatorii nu par să se fi născut, drept [pentru] care guvernul român nu găsit nici o ocazie, până în prezent, ca să interzică aceste moravuri de automutilare, chiar dacă aici este vorba de un „secret“ cunoscut de toți.

Morga Bucureștilor pe la sfârșitul secolului al XIX-lea

*Bucureștii medicali este îndeobște mândru de minunatul ca construcție și întreținere Spital Militar [precum] și de Institutul patologic-bacteriologic al Universității sale și care este condus de profesorul Babeș. În ambele [ocazii] am fost primit cu cea mai mare amabilitate. Profesorul Babeș, înconjurat de mulțimea colaboratorilor săi, printre care o colaboratoare, m-a condus prin toate încăperile sălilor sale de lucrări, în speță un așezământ de muncă dâră. Am văzut, la microscop [preparate] interesante bacteriologic, în special de lepră și le-am privit, grație perfectului **skioptikon**¹ mărite pe tabla amfiteatrului. Am vizitat și secția pentru vaccinare antirabică și am asistat la vaccinarea noilor veniți. Zilnic, la ora prânzului, aceștia vin în număr din ce în ce mai mare; Institutul din București oferă asistență, sub acest raport, unor întinse regiuni ale Orientului. Succesele repurtate cu vaccinul antirabic, cu administrarea serului antidiferic, sunt mai mult decât mulțumitoare.*

Pe când Institutul Babeș funcționează încă în încăperi vechi, care dintr-un început nu au fost

¹Lanternă magică, precursorul proiectorului de imagini, al retro-proiectorului actual.

destinate acestui scop, pe malul Dâmboviței se găsește o construcție frumoasă și nouă, în care se află Morga, și în directă corelație cu aceasta, Institutul Medico-Legal al Universității. [Crearea unei] anexe s-a simțit și aici necesară: este vorba ca în curând să se realizeze construirea unui amfiteatru pentru cursuri. Clădirea actuală se compune, la parter, dintr-un vestibul, la stânga - cabinetul directorului și birourile, în dreapta sala de autopsie, drept înaintea, între ambele, este sala de expunere a cadavrelor necunoscute, în fund [este] primirea propriu-zisă a cadavrelor cu mulțumitoarele frigider, în spațiul acela un hol comunicând cu curtea, prin care se transportă cadavrele și unde sunt cântărite și fotografiate. Sub raportul acestor dispoziții ale Morgii, într-un spirit mai [re]strâns, instituția din București prezintă unele similitudini cu cea din Berlin, împreună cu care formează cele mai bine dotate morgi ale Europei.

La etajul întâi se află laboratorul și sala de colecții [N.B. muzeul]. Colecția este [axată] în special asupra rănilor prin arme de foc, pentru care profesorul Minovici se interesează în mod special; aceasta în afară de alte colecții ale Institutului, mai posedă și o numeroasă colecție din domeniul fotografiei criminologice, care, chiar la București, se găsește la îndemna medicului legist. În sala de autopsie, mi-a plăcut în primul rând, modul în care toți pereții sunt folosiți pentru învățământ. Peste tot atârnă tablouri care reprezintă cele mai importante cifre și dimensiuni ce trebuie luate în considerație la autopsie, fazele principale ale acesteia, tehnica autopsiei creierului, etc, indicate în cuvinte sau în imagini. Spațiul neocupat de acestea, pereții coridorului și ai sălii de colecții sunt acoperiți cu scheme cu conținut medico-legal, provenind toate, din observații proprii, [în] parte de la figurile noastre deja cunoscute. Așezate pe perete, sub sticlă și în cadre, acestea nu sunt numai [cu caracter] efectiv mai didactic decât dacă ar rămâne în cărți și ar fi prezentate numai ocazional dar, după cum m-am convins, ele sunt din punct de vedere artistic mult mai impresionante. Aceasta, ca și întregul învățământ al Institutului, face o așa de bine cumpănită impresie, încât vezi că descoperi într-însa, produsul unei munci de mai mulți ani; pe de altă parte, și totul apare atât de împodobit și de proaspăt, încât păstrezi impresia unui Institut tânăr. Într-adevăr profesorul Minovici este medic legist și director al Morgii de cinci ani și de doi ani profesor la Universitate; până la acea dată învățământul fusese exclusiv teoretic. În mod recent, a trebuit o energie excepțională și un talent de organizare special, spre a crea atât de mult, într-un timp atât de scurt;

într-adevăr guvernul român nu a precupețit [cu] mijloacele [materiale]. Fondul real al morgii se ridică la 12.000 franci, la care se mai adaugă un ajutor bănesc de aproape 2.000 de franci din fondurile Universității.

Sala de autopsie a morgii, cu planșele didactice (fotografie cca. 1900)

După cum am relatat, ca medic legist și director al morgii, care este subordonată justiției iar nu poliției, poliția aduce, din ordinul procurorului, cazurile mortale suspecte la morgă iar cadavrele depuse acolo cu ordinul de admitere al procurorului rămân la dispoziția directorului până la înmormântare. Acesta dispune să se facă măsurătorile necesare, [precum] și fotografierea cadavrelor necunoscute, care sunt efectuate de către medicul respectiv, tot el decide data autopsiei (toate cadavrele aduse la morgă sunt sistematic autopsiate) care are loc cât de curând, înainte ca vreo dispariție a urmelor să se producă prin vreo întârziere a examenului cadavrului, datorită întârzierii sau datorită unei manopere prea complicate. El mai poate chiar reține cadavrul după autopsie, atunci când alte cercetări mai sunt necesare; evident că aceste cercetări, fie ele anatomice, histologice, chimice sau bacteriologice, au loc în institut. În ceea ce privește protocolul autopsiei s-au compus formulare a căror utilizare este ușurată prin întinderea adusă textului tipărit. Textul acestor protocoale sunt trimise la parchet; în cazurile urgente, acesta este încunoștințat telefonic. În cazurile grave, de asasinat, la autopsie asistă și judecătorul instructor sau procurorul, cu toate că aceasta este în ultimă analiză, un act medico-legal. Autopsia propriu-zisă este efectuată de profesorul Minovici sau de doctorul Stoenescu; auditorii cursului de medicina legală, asistă și ei pe cât posibil, fără ca prin aceasta, vreunul să fi suferit vreun inconvenient din această cauză. Atribuțiile medicului legist de la București, sunt, după cum se vede, altele decât la noi. El nu

este numai interpretul medical ales de la caz la caz de către judecător; ci însăși expresia medicală a Curții, și formează astfel, o parte integrantă a Tribunalului.

Dispoziții precise sunt în vigoare în ceea ce privește cercetarea persoanelor în viață. În noul și mărețul Palat de Justiție din București, medicul legist ocupă un apartament cu mai multe camere a căror dispoziție, în raport cu [cel din cartierul berlinez] Moabit, seamănă cu aceea a încăperilor de lucru ale unui ministru, față de odăița unui funcționar de cancelarie.

Dacă este adevărat că între țara binecuvântată prin bogăția pământului său, domnește un lux mult mai mare ca la noi, atunci aceasta trebuie, cel puțin în parte, să se răsfrângă și asupra înaltului post de medic legist. În aceste încăperi se întreprinde cercetarea antropometrică a criminalilor recidiviști după metoda Bertillon care și acolo stă, cum este firesc, în sarcina medicului legist; acolo, în orele de audiență, medicului legist i se prezintă acele persoane care trebuie cercetate în urma unor răniri, atentate la moravuri, stări mintale îndoielnice. Chiar și pentru aceste cercetări, profesorul Minovici a emis formulare excepțional de practice și complete, care, pe de o parte, ușurează înregistrarea constatării, iar pe de alta, fac ca vreun punct important, chiar în cursul anchetei, să nu scape neobservat.

Această organizare medico-legală se limitează [numai] la orașul București; în restul țării, lucrurile stau altfel. După cum se poate vedea, o instituție similară este aplicabilă numai unui oraș mare și, sub forma aceasta, numai unuia care să depășească

mărimea Bucureștiului, [iar] pentru un oraș cu o populație mai mare și cu infinit mai numeroase atribuții administrative sunt necesare anumite modificări. Funcționarea unui serviciu medico-legal atât de suveran este datorită, mai mult ca sigur, unei încrederi perfecte în capacitatea sa științifică și de îndeplinire a sarcinii ce-i incumbă. Acolo, însă, unde toate acestea sunt depășite, o organizare ca cea descrisă mai sus trebuie să apară ca o himeră, în care toate cercetările medicale sunt lăsate sub conducerea arbitrară a medicului respectiv. Desigur, în acest caz, Justiția poate lăsa de dorit în ceea ce privește hotărârile sale sub raportul câștigării siguranței orânduiriilor medico-legale; bineînțeles că și astfel, știința și învățământul medicinei legale pot spera într-o continuitate de foarte lungă durată.

Timpul de care am dispus la București, a fost, din păcate, foarte limitat: nu am putut vedea tot ceea ce am decis decât în treacăt; nu am avut timp să iau note, astfel că m-am pronunțat numai din amintire. Dacă în întregul ei, imaginea pe care am trasat-o, apare exagerată, admit că m-am înșelat în unele detalii. Poate că acest foileton de călătorie, făcut în treacăt, va decide pe vreunul dintre colegii noștri români, ca în locul acestuia să publice o dare de seamă amplă și temeinică asupra medicinei legale din țara sa.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/89/1.5/S/59758

BIBLIOGRAFIE

1. **Beliș V.** – Definiția, preocupările, istoricul și organizarea Medicinei Legale în: Beliș V (sub red.): *Tratat de Medicină Legală*, Ed. Medicală, București, 1995; vol. I, 7-38.
2. **Beliș V.** – O jumătate de veac în slujba medicinei legale, Ed. Medicală, București, 2010.
3. **Buda O.** – Criminalitatea – o istorie medico-legală românească, Ed. Paralela 45, București, 2006.
4. **Ioanid M., Angelescu B.** – Frații Minovici, Ed. Științifică, București, 1970.
5. **Lange-Quassowski J., Schneider V.** – Eine bedeutende Ärztedynastie. Die Strassmanns, Hentrich & Hentrich-Verlag, Berlin 2012.
6. **Majuru A.** – Familia Minovici, univers spiritual, Editura Institutului Cultural Român, București, 2005.
7. **Strassmann F.** – Bukarest und sein gerichtlich-medizinisches Institut, Berliner Klinischer Wochenzeitschrift, 1898, no. 27.